PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN WYDZIAŁU PRASOWEGO MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok V. Warszawa, poniedziałek 10 lutego 1930 r. Nr. 33

SPRAWY POLSKIE

POLSKA A PAŃSTWA BAŁTYCKIE.

Germania 9.II. pisze p. t. „Przymierze łotewsko-estońskie", że prezydent Strandman przejeżdżając do Warszawy przez Łotwę był witany na granicy Łotwy przez przedstawicieli prezydenta Łotwy, a w Rydze na dworcu przez premjera i ministra spraw zagran. Celminsza. Prezydent Strandman oświadczył przedstawicielom prasy: „Zapewniam, że Estonja jest przychylna przymierzu z Łotwą z głębokiego przekonania, gdyż przymierze to jest podstawą polityki zagranicznej obu państw i wspólną podstawą naszej przyszłości". Minister spraw zagran. Lattik oświadczył, że podróż prezydenta Estonji do Polski jest wizytą grzecznościową. Łotwa i Estonja dały fundament pod Związek bałtycki, który musi być dalej rozbudowany. Mówi się o niezadowoleniu z powodu tej wizyty, lecz jest to tylko chmurka, która przeminie.

Pester Loyd 9.II. pisze w związku z podróżą prezydenta Estonji, że zaproszenie prezydenta Strandmana do Warszawy było niespodzianką dla krajów nadbałtyckich, Moskwy i Skandynawji. Widziano w tem dyplomatyczne posunięcie marszałka Piłsudskiego, który poczynił Estonji przyrzeczenia gospodarcze, celem rozbicia jednolitego frontu bałtyckiego. Pomimo przymierza militarnego i politycznego, istniejącego od 1923 r., długoletnie układy o unję celną nie doprowadziły do rezultatu. Przyjęcie warszawskiego zaproszenia przez prezydenta Strandmana uważa dziennik za zupełną zmianę dotychczasowego kursu. Dziennik zauważa równocześnie, że i łotewski prezydent, celem przeprowadzenia dyplomatycznego posunięcia uda się na zaproszenie do Kowna; w ten sposób zostanie podkreślone, że państwa nadbałtyckie nie widzą żadnego interesu angażowania się w kwestji wileńskiej lub w drażnieniu Sowietów. W każdym razie warszawska podróż estońskiego prezydenta jest uważana w obydwu wymienionych państwach za niezwykle interesujący wypadek polityczny. Przez Estonję prowadzi droga do Petersburga, Sowiety muszą się denerwować, ponieważ nie chcą mieć odkrytego swojego prawego skrzydła przy ewentualnym polskim marszu na Kijów. Naogół więc okazuje się, iż pojawienie się estońskiego prezydenta w Warszawie poruszyło różne problemy, które jednakowoż nie będą aktualne, gdyż skandynawskie państwa będą bezwątpienia starały się pośredniczyć w sprawie estońsko - łotewskiej unji celnej.

Stockholms Dagblad 5.II. zaprzecza pogłoskom, obiegającym w Skandynawji, jakoby Polska po zawarciu umowy z Niemcami, miała przestać wywozić swój węgiel do krajów nadbałtyckich i skandynawskich, gdyż będzie miała dla niego zbyt w Niemczech; polski przemysł węglowy — pisze dziennik — nie wyczerpuje jeszcze całej swej zdolności produkcji i ciągle ją rozszerza, a w związku z tem rozbudowuje port w Gdyni i buduje linję kolejową Katowice — Gdynia. Ugoda z Niemcami nie zaskoczyła Polski, która się liczyła z dojściem jej do skutku, a niezależnie od tego starała się o zdobycie innych rynków zbytu.

POLSKA A AUSTRJA.

Münchner N. Nachrichten 6. II. w koresp. z Warszawy, pisze, że koła niemieckie w Polsce przyjęły z zadowoleniem odwołanie posła austrjackiego Posta. Stanowisko posła austrjackiego w Warszawie jest b. ważne nie tylko dla Austrji, lecz i dla Niemiec ze względu na przeciwstawienie się Polski połączeniu Austrji z Niemcami. „Nie można niestety powiedzieć, pisze dziennik, by poseł Post w czasie swej długoletniej działalności w Warszawie choćby w najmniejszej mierze zajmował wobec Niemiec takie stanowisko, jakiego spodziewać się należało od przedstawiciela naszego bratniego państwa. Należy przypomnieć, że Post w pierwszych latach po wojnie, kiedy pozycja posła austrjackiego w Warszawie była b. ciężka, demonstracyjnie unikał wejścia w towarzyskie stosunki z poselstwem niemieckiem, aby nie wywołać niezadowolenia wśród Polaków. Nie zapomniano także jeszcze tego, że właśnie Post był tym, który

zaproponował polskiemu rządowi wysłanie z Polski drogą przez Austrję i Francję do Zagłębia Ruhry mówiących po niemiecku robotników polskich, celem sabotowania niemieckich interesów. Dalej pisze dziennik, że Post swego czasu był za współudziałem Austrji w bloku państw wschodnioeuropejskich i bałtyckich, wymierzonym przeciwko Niemcom. Informując w d. c., że Post ma objąć stanowisko dyrektora w Urzędzie Kanclerskim, dziennik zaznacza, iż wiadomość ta „wywołała wielki żal w najszerszych kołach niemieckich".

Der Tag i Germania 8.II. zamieściły artykuły, omawiające działalność p. Posta w Warszawie w podobny sposób.

ZAGADNIENIA OGÓLNE

MOCARSTWA A Z. S. R. R.

The Daily News 6. II. pisze w art. wst., że z ustępu mowy Baldwina, krytykującego politykę Hendersona w stosunku do Sowietów, odnosi się wrażenie, iż partja konserwatystów łudzi się nadzieją, iż uda się jej ponownie wykorzystać stosunki z Sowietami. Autor jest zdania, że „historja z listem Zinowjewa" drugi raz się nie uda; trzeba wymyśleć coś innego".

Le Temps 7.II. pisze w art. wst. w związku z ostatniemi atakami „Izwiestij" na Francję, iż trudno się dziwić tej taktyce organu zależnego od III Międzynadówki. Z drugiej strony „Izwiestja" kierując się względami polityki wewnętrznej, usiłują podburzać opinję w kraju, ilekroć napotkają trudności w związku z polityką wewnętrzną lub zewnętrzną. Zdaniem dziennika jest to manewr niezręczny. Trudno wymagać poprawnych stosunków dyplomatycznych, gdy się nie zachowuje zwykłych obowiązujących zasad dyplomatycznych.

AUSTRJA A WŁOCHY.

Le Temps 8.II. pisze, że wizyta kanclerza Schobera wywołała w prasie międzynarodowej liczne komentarze. Jednakże fakt ten nie jest bynajmniej niespodzianką w dziedzinie polityki zagranicznej. Austrja w obecnem swojem położeniu musi być w dobrych stosunkach ze wszystkiemi sąsiadami, gdyż w przeciwnym razie byłaby pozbawiona podstaw bytu. Byłoby jednak błędem sądzić, że wizyta Schobera w Rzymie świadczy o wydatnej poprawie stosunków austrjacko - włoskich. Oświadczenia kancl. Schobera i ton prasy austrjackiej, nacechowany wielką wstrzemięźliwością, nie pozostawiają żadnych wątpliwości w tym względzie. Należy traktować z wielką rezerwą głosy pewnych organów prasy faszystowskiej, które chciałyby nadać wizycie kanclerza Austrji w Rzymie poważne znaczenie polityczne, którego ta wizyta mieć nie może. Myśl, że Włochy chciałyby wciągnąć Austrję do wspólnego przeciwstawienia się państwom M. Ententy może przypaść do gustu pewnym zwolennikom potęgi imperjalizmu faszystowskiego, ale nie może łudzić odpowiedzialnych kół politycznych w Rzymie.

The Manchester Guardian 6.II. w art. wst., omawiającym wizytę kanclerza Schobera w Rzymie, pisze, że wobec niedawnych rozdźwięków włosko-austrjackich wizyta ta — ze strony Austrji — jest dowodem, iż żebracy nie mają wyboru. W d. c. dziennik wskazuje na to, że zacieśnienie stosunków pomiędzy Rzymem a Wiedniem jest oparte jednak na zdrowych podstawach handlowych, a nie na tajnem porozumieniu pomiędzy Heimwehrą i faszystowską milicją. Chęć porozumienia z Austrją ze strony Włoch ma również naturalne podstawy, ponieważ rywalizacja z Jugosławją dominuje nad polityką Włoch, które z tych względów zawarły przymierze z Węgrami, obecnie starają się nawiązać ścisłe stosunki z Austrją; jednak nie doprowadzi to do sojuszu, ponieważ Austrja nie pragnie narażać się Jugosławji, nie ma również siły potemu. Należy jednak podkreślić, że nowa sytuacja Austrji nie oznaczy bynajmniej tego, iż zapomniała ona o południowym Tyrolu. Propaganda irredyntystyczna nie dała rezultatów, możliwe, że Austrja probuje teraz środków dyplomatycznych, usiłując wykorzystać tę okoliczność, że potrzebna jest ona obecnie Włochom w ich polityce.

Deutsche Tageszeitung 4.II. pisze, że niewątpliwie podróż kanclerza Schobera do Rzymu posiada polityczne znaczenie. Włochy w ostatnich czasach oddały Austrji duże usługi. Zbliżenie to powinno wpłynąć na los mniejszości niemieckiej w Tyrolu; apel Seipla „do sumienia świata" przed półtora rokiem, jak wiadomo, nie odniósł skutku.

Dalej dziennik zaznacza, że wkrótce przybędzie Schober z wizytą także do Berlina. Powody tej wizyty uważa dziennik za zrozumiałe same przez się, a jedynie wskazać należy na to, co stanowi jeszcze przeszkodę w stosunkach niem.-austrjackich, t. j. potrzebę unormowania stosunków handlowych. W d. c. pisze dziennik o ciężkiem gospodarczem położeniu Austrji, której piąta część ludności cierpi głód.

Narodni Politika 7.II. utrzymuje, że Italja bierze pod uwagę nietylko sprawy finansowe, lecz również ważne problematy polityczne, Italja chciałaby sparaliżować w Europie środkowej i południowej pozycję francusko - polską oraz Małej Ententy, co pociąga za sobą przegrupowanie państw, które Czechosłowacja musi oceniać z punktu widzenia pozytywnej polityki.

KONFERENCJA LONDYŃSKA.

Il Popolo d'Italia 4.II. dla podkreślenia niesłuszności tezy francuskiej w sprawie zbrojeń morskich, twierdzi, że teza ta, proponująca określenie kategoryj okrętów potrzebnych poszczególnym państwom, okaże się trudną do przeprowadzenia z chwilą przystąpienia do dokładnego określania liczb; nasunie się wówczas zagadnienie, czy marynarki poszczególnych państw mają być ograniczone, czy raczej powiększone.

La Tribuna 4.II., stwierdzając, że dopiero w dwa tygodnie po rozpoczęciu konferencji w Londynie przystępuje się do kompromisowego zbliżenia zasa-

dy tonażu ogólnego z zasadą tonażu poszczególnych kategoryj, wysnuwa wniosek, że daleko jeszcze do ograniczenia zbrojeń. Anglja i Stany Zjednoczone przy okrzyczanej podróży Mac Donalda do Ameryki doszły tylko do tezy równości sił, co już postanowiono na konferencji waszyngtońskiej. Japonja żąda dla okrętów linjowych stawki wyższej niż przyznana jej w Waszyngtonie, Francja odrzuca zrównanie z Włochami, pomimo, że już uchwalone to zostało w Waszyngtonie, a mając najsilniejsze na świecie wojsko, potężne lotnictwo i kasy pełne pieniędzy, dąży do stworzenia floty już nietylko śródziemnomorskiej, ale światowej. Tej polityce międzynarodowej, pełnej machinacyj i obłudy, przeciwstawia autor tezę Włoch, jako jedyną zmierzającą do ograniczenia zbrojeń, zawierającą taki wyraźny projekt rozbrojenia, na jaki się nie zdobyły aeropagi międzynarodowe w ciągu szeregu lat.

Viitorul 4.II stwierdza, że teza francuska na konferencji londyńskiej jest tak dokładnie i logicznie zbudowaną, że przedstawiciele innych mocarstw, a zwłaszcza przedstawiciele Włoch nie mogą znaleźć przeciw niej argumentów i unikają dlatego dyskusji z Tardieu.

SYTUACJA POLITYCZNA W RUMUNJI.

Dreptatea 6.II. zestawia zasługi rządu narodowo-włościańskiego, wymieniając pożyczkę 1 miljarda lej na dostarczenie ludności, dotkniętej głodem, pożywienia, udzielenie rolnictwu 500 miljonów na nawozy, maszyny i t. d., wzmożenie ruchu spółdzielczego przez założenie Banku Spółdzielczego. Zamierzona jest ponadto rozbudowa dworców kolejowych i portów. Poprzednie rządy w ciągu dziesięciu lat po wojnie nie dokonały tyle, ile rząd narodowo - włościański w ciągu roku.

NOTATKI I INFORMACJE

RÓŻNE.

Slovak 9.II., donosząc z Warszawy o skreśleniu w komisji budżetowej części funduszu dyspozycyjnego ministra spraw zagranicznych, stwierdza, że jeżeli plenum sejmu zaaprobuje ten wniosek, stanie się to nowym bodźcem do zaognienia konfliktu między Sejmem i rządem, a to w związku z dużem zainteresowaniem osobistem, jakie resortowi spraw zagranicznych okazuje zawsze marsz. Piłsudski. Pismo wyraża wobec tego przekonanie, że plenum Sejmu oceni należycie tę sytuację i anuluje dokonane skreślenia, w związku z któremi postawił minister Zaleski kwestję zaufania.

La Tribuna 4.II. donosi o dalszem posuwaniu się zwycięskich oddziałów włoskich w Trypolisie na wschód od m. Murzuk, stolicy prowincji Fezzan.

Il Giornale d'Italia 4.II. porównywa bilans gospodarczy Włoch z roku ubiegłego z bilansem lat poprzednich, stwierdzając pewien wzrost nadwyżki przywozu nad wywozem. Przywóz w r. 1929 wynosił 21,250,000, podczas gdy wywóz wynosił około 15,000,000. Dziennik zaznacza jednak, że wzrost przywozu wynika zwłaszcza ze sprowadzania większej ilości surowców, a szczególnie węgla, co jest objawem dodatnim, bo świadczy o rozwoju przemysłu krajowego.

ABC 1.II. umieszcza obszerne streszczenie mowy min. Zaleskiego o polskiej polityce zagranicznej.

ABC 2.II. twierdzi, że dyktatura gen. Primo de Rivera ustąpiła miejsca rządowi parlamentarnemu dlatego, że popełniła ona pewne błędy; ponadto spełniła ona już swoje zadanie, wobec czego król powierzył innej osobie zadanie utworzenia nowego rządu.

Berlingske Tidende 5.II podaje przebieg zebrania towarzyskiego, urządzonego w Stowarzyszeniu polsko-duńskiem w Kopenhadze z udziałem personelu poselstwa polskiego.

Prasa litewska z 4.II. informuje obszernie o zamierzonem wydaniu przez „Fundusz Prasowy" wielkiej encyklopedji litewskiej, zawierającej ok. 6000 stron druku. Redakcję encyklopedji objęła komisja, składająca się 3 osób: prof. Kreve - Mickieviciusa, prof. Laszasa i przedstawiciela z ramienia „Funduszu Prasowego". Praca dokoła wydania encyklopedji potrwa 5 — 6 lat.

Lietuvos Aidas 4.II. zamieszcza szczegółową statystykę studentów uniwersytetu litewskiego, uwzględniając dane dotyczące utrzymania studentów, narodowości, wyznania i zajęć rodziców.

ARTYKUŁY NIEUWZGLĘDNIONE.

Pax 2.II. sen. Łubieński: Les femmes polonaises et l'intellectualisme. St. Aubac: Les grands problèmes de la politique extérieure polonaise.

Der Tag 29.I. Freytagh — Loringhoven. Das Haager Weissbuch.
Berl. Börsen-Courier 29.I. Primos Ende.
Berliner Tageblatt 30.I. Freiheit für den Irak.
Vossische Ztg. 30.I. Russland Kampf ums Brot.
Vossische Ztg. 1.II. Schobers Romfahrt.
Kölnische Ztg. 5.II. Prof. Grimm: Die Sanktionsfrage in juristischer Würdingung.
Deutsche Tageszeitung 5.II. Die neue russische Siedlungspolitik.
Germania 6.II. Probleme des Faschismus.
Berl. Börsen - Courier 6.II. Wien—Rom.

Neue Freie Presse 26.I. Prof. Ch. Gide. Die Rückwirkungen der Newyorker Börsenkrise.
— Gr. A. Apponyi. Was Ungarn im Haag erreichte.
Neue Freie Presse 28.I. Admiral R. Webb. Die Freiheit der Meere.
Reichspost 22.I. Das Kräftespiel auf der Londoner Flottenkonferenz.
Neue Zürcher Ztg. 25.I. Die Politik Italiens. — 26.I. Ein Zoll - Paneuropa.
Neue Zürcher Ztg. 22.I Von Versailles zum Haag.
Neue Zürcher Ztg. 4.II. Die Wirtschaftsprobleme der Labourregierung.
Gazette de Lausanne 29.I. Ch. Carry: La situation politique intérieure de l'Italie.

dy tonażu ogólnego z zasadą tonażu poszczególnych kategoryj, wysnuwa wniosek, że daleko jeszcze do ograniczenia zbrojeń. Anglja i Stany Zjednoczone przy okazyczanej podróży Mac Donalda do Ameryki doszły tylko do teory równości sił, co już postanowiono na konferencji waszyngtońskiej. Japonja żąda dla krążków linjowych stawki wyższej niż przyznana jej w Waszyngtonie, Francja odrzuca zrównanie z Włochami, pomimo, że już uchwalone to zostało w Waszyngtonie, a mając najsilniejsze na świecie wojsko, potężne lotnictwo i kasy pełne pieniędzy, dąży do stworzenia floty już nietylko śródziemnomorskiej, ale światowej. Tej polityce międzynarodowej, pełnej nieufności i obłudy, przeciwstawia autor teraz Włochy, jako jedyne zmierzające do ograniczenia zbrojeń, rzewierające taki wyraźny projekt rozbrojenia, na jaki się nie zdobyły europagi międzynarodowe w ciągu szeregu lat.

NOTATKI I

RÓŻNE.

Słowo 9.II., donosząc z Warszawy o skreśleniu w komisji budżetowej części funduszu dyspozycyjnego ministra spraw zagranicznych, stwierdza, że jeśli plenum sejmu zaaprobuje ten wniosek, stanie ... wyna bodźcem do zaogniania konfliktu między ... i rządem, a to w związku z dalszą zależnością ... osobistem, jakie rezerwuj spraw zagranicznych ... je zawsze marsz. Piłsudski. Pismo wyraża ... przekonanie, że plenum Sejmu ocali należycie ... kncje i anuluje dokonane skreślenia, w ... tym postawił minister Zaleski kwestję zaufania.

La Tribune 4.II. donosi o dalszem ... zwycięskich oddziałów włoskich w Trypolisie ... wschód od m. Murzuk, stolicy prowincji Fezzan.

Il Giornale d'Italia 4.II. porównywa bilans gospodarczy Włoch z roku ubiegłego z bilansem lat poprzednich, stwierdzając pewien wzrost nadwyżki przywozu nad wywozem. Przywóz w r. 1929 wynosił 21,257,000, podczas gdy wywóz wyrażał około 15,000,000. Dziennik zaznacza jednak, że wzrost przywozu wynika zaftecza ze zaopatrzenia włóki... ... surowców, a szczególnie węgla, co jest objawem dodatnim, bo świadczy o rozwoju przemysłu krajowego.

ABC 1.II. umieszcza obszerne streszczenie mowy min. Zaleskiego o polskiej polityce zagranicznej.

ABC 2.II. twierdzi, że dyktatura gen. Primo de Rivera ustąpiła miejsca rządowi parlamentarnemu ... tego, że popełniła ona pewne błędy; ... spełniła ona już swoje zadanie, wobec czego król powierzył ... innej osobie zadanie utworzenia nowego rządu.

Berlingske Tidende 5.II podaje przebieg zebrania towarzyskiego, urządzonego w Stowarzyszeniu polsko-duńskiem w Kopenhadze z udziałem posła ... polskiego.

Prawo Ludu z 4.II. informuje obszernie o zamierzonem wydaniu przez „Emulsus Pasury" wiel-